Nummer Toegang: 4.ENF

Lijst van kaarten en tekeningen van Nicolaas Engelhard eind 18e - begin 19e eeuw

Louisa Balk

Algemeen Rijksarchief / Nationaal Archief, Den Haag 1991

This inventory is written in Dutch

INHOUDSOPGAVE

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF	. 5
Archiefvorming	. 7
Geschiedenis van de archiefvormer	
Geschiedenis van het archiefbeheer	.7
Inhoud en structuur van het archief	. 7
Inhoud	.7
Verantwoording van de bewerking	
Aanwijzingen voor de gebruiker	
Openbaarheidsbeperkingen	
Beperkingen aan het gebruik	
Aanvraaginstructie	
Citeerinstructie	
Bijlagen	. 9
Literatuur	.9
BESCHRIJVING VAN DE ARCHIEFBESTANDELEN	11
Tekeningen	12
Kaarten	
Lijsten en overzichten	
Overige lijsten	

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

ENF Engelhard

Periode:

1790-1831

Nummer archiefblok:

4093

Omvang:

12 meter

Talen van het archiefmateriaal:

Nederlands

Archiefbewaarplaats:

Nationaal Archief, Den Haag

Archiefvormers;

Nicolaus Engelhard

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Bevat tekeningen en aquarellen van plaatsen, objecten, gebouwen en oudheidkundige monumenten voornamelijk gelegen in Oost-Java; kaarten van enkele gebieden in Oost-Java; lijsten met betrekking tot verhuurde en onverhuurde gronden en markten; lijsten van bevolking, gewassen en vee; en diverse lijsten over andere onderwerpen, voornamelijk met betrekking tot Oost-Java

ARCHIEFVORMING

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

Nicolaus Engelhard (1761-1831) was ambtenaar in Nederlands-Indië en in zijn opdracht zijn diverse kaarten en tekeningen van Java gemaakt.

Hij kwam in dienst van de VOC in 1778 als onderkoopman, werd achtereenvolgens administrateur der pakhuizen aan de Waterpoort in 1781, koopman op Onrust in 1784, gecommitteerde van en over de zaken van den inlander in 1791 en tevens heemraad en buitenregent der hospitalen in datzelfde jaar, extra-ordinaris Raad van Indië, en president van het college van Heemraden in 1800, gouverneur van Java's Noord-Oostkust in 1801. In deze laatste functie heeft hij een aantal aquarellen laten maken van Java, die in onderstaande lijst zijn opgenomen

Zie voor levensbeschrijvingen van Nicolaus Engelhard; Nieuw Biografisch Woordenboek, deel VIII p. 478 e.v., F. de Haan, "De Historie van een oudgast", in: Tijdschrift voor Indische Taal-, Land- en Volkenkunde, deel XLIII, 1901, p. 195 e.v. F. de Haan, "Priangan", 1e deel, p. 77 e.v.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

De kaarten zijn afkomstig uit het archief van het Ministerie van Koloniën (MIKO) en zij werden vermeld als MIKO G1.

INHOUD EN STRUCTUUR VAN HET ARCHIEF

INHOUD

Bevat tekeningen en aquarellen van plaatsen, objecten, gebouwen en oudheidkundige monumenten voornamelijk gelegen in Oost-Java; kaarten van enkele gebieden in Oost-Java; lijsten met betrekking tot verhuurde en onverhuurde gronden en markten; lijsten van bevolking, gewassen en vee; en diverse lijsten over andere onderwerpen, voornamelijk met betrekking tot Oost-Java

VERANTWOORDING VAN DE BEWERKING

De oorspronkelijke plaatsingslijstgewijze ordening in de toegang van Louisa Balk, is tijdens het omzetten naar een EAD/XML bestand iets gewijzigd. In de zin, dat er 4 rubrieken zijn gemaakt (kaarten, tekeningen, lijsten, overig materiaal) en dat in de rubriek lijsten verzamelbeschrijvingen zijn opgenomen voor de drie verschillende soorten lijsten die in de toegang voorkwamen. De nummering is verder hetzelfde gebleven.

AANWIJZINGEN VOOR DE GEBRUIKER

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Het archief is volledig openbaar

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Geen

AANVRAAGINSTRUCTIE

De originele archiefstukken, beschreven in deze inventaris, kunnen in de studiezaal van het Nationaal Archief ter raadpleging worden aangevraagd met de aldaar aanwezige terminals. U kunt archiefstukken voor raadpleging op dezelfde dag aanvragen tot een uur vóór sluitingstijd. U kunt stukken ook reserveren voor een volgende dag.

Op zaterdag kunnen geen stukken voor dezelfde dag worden aangevraagd. Het reserveren van archiefstukken voor raadpleging op zaterdag is mogelijk tot vrijdag 13.00 uur.

Het is ook mogelijk per e-mail archiefstukken te reserveren. Houdt u dan wel rekening met een termijn van minimaal 3 werkdagen tussen de aanvraagdatum en de gewenste datum van raadpleging.

Bij een aanvraag of reservering dient u de volgende gegevens aan te leveren:

- 1. uw bezoekersnummer
- 2. het toegangsnummer van het archief (ook de puntjes overnemen), nl. 4.ENF
- 3. en het inventarisnummer, het oranje nummer voor de beschrijving van de archiefstukken

CITEERINSTRUCTIE

Citeren als: Kaarten en tekeningen afkomstig van Nicolaas Engelhard, nummer toegang 4.ENF

Verkort: 4.ENF Engelhard

ANDERE ARCHIEVEN

- 2.21.004.19 Engelhard / Van Alphen [eerste gedeelte
- 2.21.004.21 Engelhard / Van Alphen [tweede gedeelte]
- 2.21.010 Engelhard / Van Alphen [derde gedeelte]
- 4.MIKO Collectie Kaarten en Tekeningen van het Ministerie van Koloniën

ELDERS BERUSTEND ARCHIEFMATERIAAL

Collectie Engelhard in Arsip Nasional Republik Indonesia

BIJLAGEN

LITERATUUR

Mildred Archer, "The India Office collection of paintings and sculpture: India Office Library and Record" [catalogue], British library, Londen 1986

Mildred Archer, "Javanese shadow puppets": the Raffles collection in het British Museum, Londen 1970

- J. de Loos-Haaxman, "Verlaat rapport Indië. Drie eeuwen westerse schilders, tekenaars, grafici, zilversmeden en kunstnijveren in Nederlands-Indië", Den Haag 1968
- J.F. Stutterheim, "De teekeningen van Javaansche oudheden in het Rijksmuseum voor ethnografie." Proefschrift, Leiden 1933
- K. Zandvliet, "Daendels en de nieuwe kaart van Java" in de essaybundel samengesteld ter gelegenheid van de tentoonstelling over Daendels in het Rijksmuseum te Amsterdam, 1991

BESCHRIJVING VAN DE ARCHIEFBESTANDELEN

	TEKENINGEN	
1	Tekening in aanzicht van Ngati Wono bij het gebergte Tenger,	
	Zie inv.nr. 134, 25 augustus 1805.	1 blad
2	Tekening van de suikermolen te Pasoeroean en het gebergte Ardjoeno,	1 klad
	Zie inv.nr. 134, 25 of 27 augustus 1805.	1 blad
3	Tekening van wapens van de Pangerang.	1 1.1. 1
	Zie inv.nr. 134, 16 september 1805.	1 blad
4	Tekening in aanzicht op de westpoort te Soerabaja, [1792]	1 blad
5	Tekening van het graf van de Pate Mangoen Jocthirta op Goenong Asta	te
	Soemenep, 1800 Zie inv.nr. 134, 14 september 1805.	1 blad
6	Tekening in aanzicht van Bali tegenover Banjoewangie.	1 blad
7	Tekening in vogelvlucht van de stad Soerabaja.	1 blad
8	Tekening in aanzicht op de Straat Grissée richting Madoera.	1 blad
9	Tekening in aanzicht op Bonang.	1 blad
10	Tekening van het kerkhof Ayermata te Madoera.	1 blad
11	Tekening van de ru# van de tempel Madjanpoetie, 1802	1 blad
12	Tekening van het huis van Sembang op Soerabaja.	1 blad
13	Tekening in aanzicht op de berg Mirabie bij Banjoewangie.	1 blad
14	Tekening van de kris en schede van Sultan Girie Ratoe in bezit van de gouverneur van Grissée; Johan van der Burgh [na 1772]	1 blad
15	Tekening in aanzicht van het eiland de Pavian.	1 blad
16	Tekening in aanzicht van de tuin van de regent te Probolinggo.	1 blad 1 blad

17	Tekening in aanzicht van de Straat Bali bij Katappan.	1 blad
18	Tekening in aanzicht van het eiland Bali vanuit het zuidoosten bij G Ikan.	
	ikan.	1 blad
19	Tekening in aanzicht van de Straat Bali bij Batoetoetool.	1 blad
	Zie inv.nr. 43.	1 olud
20	Tekening in aanzicht van het gebergte van het regentschap Proboling	ggo. 1 blad
	Zie inv.nr. 134, 19 augustus 1805.	1 blad
21	Tekening van de gevangenis Soekaradja op Banjoewangie.	1 blad
22	Tekening van een tjanti in de pepertuin te Bangil.	411.1
	Ontbreekt.	1 blad
23	Tekening in aanzicht van Gonto-May bij het gebergte Gabi en Ardjo	eno. 1 blad
24	Tekening van de tuin van de kapitein der chinezen Hanjanpit te Soer	
	Zie inv.nr.134, 29 augustus 1805.	1 blad
25	Tekening in aanzicht van het fort van Panaroekan.	1 1.1
	Zie inv.nrs. 31, 35 en 134, 15 augustus 1805.	1 blad
26	Tekening van de zandzee op het gebergte Tenger.	411.1
	Zie inv.nr. 134, 26 augustus 1805.	1 blad
27	Tekening in aanzicht van de plaats Banjoewangie met de Straat Bali	1 blad
28	Tekening in aanzicht van de waterval Lierip bij de dessa Jojokan.	111 1
	Ontbreekt.	1 blad
29	Tekening in aanzicht op de berg Goenong Ikan vanaf het strand bij Oeloepanpang.	
	Zie inv.nr. 34	1 blad
30	Tekening in aanzicht op de Straat van Japara.	1 1.1. 3
31	Tekening in aanzicht op de plaats Panaroekan.	1 blad
J1	Zie inv.nrs. 25 en 35	1 blad
32	Tekening in aanzicht op het tuinhuis van de luitenant der Chinezen I	Hanzoerik

	van Soerabaja.	1 blad
	Zie inv.nr.134, 28 augustus 1805.	1 blau
33	Tekening in aanzicht op de berg Rinkit bij Panaroekan.	1 blad
34	Tekening in aanzicht op de berg Goenong Ikan.	
	Zie inv.nr. 29	1 blad
35	Tekening in aanzicht op Panaroekan met omgeving.	
	Zie inv.nr. 25 en 31	1 blad
36	Tekening van de tuin Tjoeiwan of Groenendaal van de luitenant der Ch Hanzoerik op Soerabaja.	
	Ontbreekt, zie inv.nr. 32	1 blad
37	Tekening in aanzicht van de bergen Goenong Larie en Ardjoeno bij Soe	erabaja. 1 blad
38	Tekening van een aantal beelden bij de beeldengroep te Artjoe Domas. Zie inv.nr. 39	1 blad
39	Tekening van de stenen beeldengroep te Artjoe Domas, 1813.	
	Zie inv.nr. 38	1 blad
40	Tekening van een vissersboot.	
		1 blad
43	Tekening in aanzicht van de Straat Bali bij Batoetoetool	1 blad
	Zie inv.nr. 19.	
44-47	Tekening van een stenen paal te Foegoe (Tugu?), die als grensscheiding religieus object gediend heeft, door H.W. van Waeij van de marinescho Semarang voor N. Engelhard. Schaal 10 r. voeten = 32,3 cm [± 10:1]. Neschrijving,	ol te
		2 bladen
48	Ontwerptekening in vooraanzicht en plattegrond van de begane grond e etage van het stadhuis te Semarang voor N. Engelhard, schaal 8 r.r. = 18 [± 1:165]. Met legenda. Kopie,	8,2 cm
40 1 40 4		2 bladen
49.1-49.4	Ontwerptekeningen in aanzicht en plattegrond van de begane grond en etage van het stadhuis te Semarang voor N. Engelhard, schaal 6 r.r. = 13	

1:175]. K	Kopie.
	4 bladen
	Zie inv.nr. 48, ander ontwerp.
49.1	Tekenaar E. Holtzhausen, gekopieerd door F.R. Meyer. Met
	legenda.
	1805, kopie ?
49.2	Tekenaar H.W. van Waeij, , gekopieerd door J.L. Roode. Met
	legenda
	18021802 kopie 1803

49.3 Tekenaar H.W. van Waeij, gekopieerd door J.L. Roode. Met legenda 1802, kopie 1803

Idem 49.2

Idem 49.3

Tekenaar H.W. van Waeij, gekopieerd door H. Muyderman. Met legenda 1802, kopie 1804 Andere legendanummers dan 49.2 en 49.3

K	Δ	Δ	P	Т	Ŧ	N
17	$\overline{}$	$\overline{}$	1.		. 1	1.4

Ontwerptekening van een peper- en koffietuin Wonosari te Banjoewangie, schaal 100 (rijnlandse) roeden = 48 cm [$\pm$ 1:79.000]. Met legenda. 1805

Plankaart van de batterijen en dammen aan de monding van de rivier Soerabaja, ontworpen door Frans Loriaux, en getekend door J.N. Driessen van de marineschool te Semarang schaal 100 r.r. [± 1:4100. Met peilingen en legenda,

1803 1 blad

Kaart van de compagniesgronden binnen de regentschappen van Damak tot aan Brebes langs Java's noordkust, met ingetekende plattegronden van alle forten door ir. H.C. Cornelis e.a., schaal kaart 2000 r.r. = 5 cm [± 1:150.000], schaal forten 5 r.r. = 3 cm [± 1:625] t/m 10 r.r. = 4 cm [± 1:950. Kopie door J.G. Keyer,

1802, kopie 1803

Kaart van de Vorstenlanden door J.M. Joukes, schaal 20 r. duim van 8 palen op de duim = 6.5 cm [$\pm$ 1:185.500].

3 bladen

- Kaart van de indeling der districten en regentschappen binnen de residentie
  Bantam door P.J. Pattiasina, schaal 30 paal of 10 uur gaans = 15 cm [±
  1:375.000],
  1829
  1 blad
- Topografische kaart van de regentschappen van Pemalang en Tagal met de daaraan grenzende gebieden, schaal 2000 r.r. = 10 cm [± 1:75.500]. Kopie door J. Muller,
- Kaart van het regentschap van Semarang met de daaraan grenzende gebieden, schaal 2000 r.r. = 9,5 cm [$\pm$ 1:80.000]. Kopie door J.N. Driessen, 1803
- Kaart van de regentschappen van Japara, Joanna, Patty, Coedus, Tjinkalsewoe en Glongong met de daaraan grenzende gebieden door lt.ir. H.C. Cornelis e.a., schaal 2000 r.r. = 5 cm [± 1:150.000],

Zie voor inv.nrs 120 t/m 127 en 129: R.P.G.A. Voskuil, De hydrografische kaartering van de Oostindische archipel, doctoraalscriptie, Utrecht 1976.

Hydrografische kaarten van de peilingen rondom de eilanden Carimon Java en Dibbetzeiland door lt. W.E. van Berckel en J.T. Busscher voor lt-kol. H.J.H. Dibbetz, schaal 14 cm = 2 duitse mijlen [± 1:105.000] en 25 cm = 2 duitse mijlen (van 15 op een graad) [± 1:60.000]. Kopieën, 1803

120 Blad? 121 Blad?

122-127	Hydrograf 1805-180	fische kaarten van de baaien van Java voor N. Engelhard, 8	bladen
	122	De baai Pattjitan aan de zuidkust door P.D. Kortzius e.a., sch duitse mijlen van 15 op een graad = 19,5 cm [$\pm$ 1:76.000], 1806	aal 2
	123	De baai van Banjoewangie aan de oostkust, schaal 500 r.r. of duitse mijl = $32 \text{ cm} [\pm 1:6000]$. Met legenda	1/4
	124	De baai Segara Anakan of Kinderzee, Tjatatjap en het Noesa Kambangan aan de zuidkust door P.D. Kortzius e.a., schaal 1 mijl van 15 op een graad = 19.5 cm [± 1:38.000], 1806	
	125	De baai van Cheribon aan de noordkust tot aan Pangerang de Busscher, schaal 600 [rijnl.] roeden = 15 cm [± 1:15.000], 18 Kopie door J.P. Ristor 1802, kopie 1805	
	126	Het nauw van Oedjong Panga door F. Loriaux, schaal 500 r.r 13,5 cm [± 1:14.000]. Kopie door M. Schreuder, 1805	∵ =
	127	De Straat Bali, schaal 3 duitse mijl = 23,5 cm [$\pm$ 1:95.000].	bladen
128		sche kaart van de regentschappen van Brebes en Tagal met de renzende gebieden, schaal 2000 r.r. = 9,5 cm [$\pm$ 1:80.000]. Kop Fisser,	oie 1 blad
129		fische kaart van de peilingen van de Oeloepanpangse baai door chaal 700 r.r. = 6,5 cm [$\pm$ 1:40.600] Kopie door J.J. Baumgarte	

LIJSTEN EN OVERZICHTEN

Lijsten van verhuurde en onverhuurde gronden

		46 stukken
54	District van Panaroekan.	
55	Regentschap van Banjoewangie.	
60	Regentschap van GrissÉe	
63	Regentschappen van de eilanden behorend bij Soemenep,	door M.
	de Loo en C. Tempel.	
68	Regentschap van Sidayoe.	
69	Regentschap van Lamongan.	
70	Regentschap van Grissée	
72	Regentschappen van Soemenep, door M. de Loo en C. Te	empel.
		2 stukken
75	District van Oeloedjami.	
78	Hoofdregentschap van Semarang.	
79	Regentschappen van Candal en Caliewoengoe.	
82	District van Besoeki.	
84	2e regentschap van Damakse.	
85	1e regentschap van Damakse.	
88	Regentschappen van Rembang en Lassem.	
89	Regentschap van Lassem.	
90	Regentschap van Toeban.	
91	Regentschap van Wirodeso.	
93	Regentschappen van Batang, Pattalongang en Candal, me	t plaatsen
	uit de aangrenzende regentschappen.	
	De lijst is alfabetisch, niet lexicografisch.	
96	1e regentschap van Japara.	
97	2e regentschap van Japara.	
98	Regentschap van Coedus.	
101	Regentschappen van Pamekasan.	
104	Regentschap van Pekalongan.	
		3 stukken
105	Regentschappen van Soerabaja.	
		3 stukken
107	Regentschap van Brebes.	
		2 stukken
108	Regentschap van Pemalang.	
		2 stukken
109	Regentschappen van Joanna, Patty, Tjinkalsewoe en Glor	-
		2 stukken
110	Districten van Oenarang, Salatiga, Bojolali en Lumbaraw	
		2 stukken
111	Regentschappen van Bangkalan.	
		2 stukken
112	Regentschappen van Soerabaja.	
		3 stukken
113	Regentschappen van Batang.	
405		2 stukken
132	Regentschappen van Tagal.	

Lijsten var	n verhuurde en onverhuurde markten
J	16 stukken
56	Regentschappen van Soerabaja door J. Flikkenwild, T.J. Knelke en
	J.G. Burkhart voor N. Engelhard.
58	Regentschappen van Grissée, Sidayoe en Lamongan.
59	Regentschappen van Damak.
61	Regentschappen van Tagal, Pemalang en Brebes.
66	Regentschappen van Joanna, Patty, Tjinkalsewoe en Glongong,
	door J.G. Ehler en J.J. van Hoorn,
	[1803]
73	Regentschappen van Soemenep, door M. de Loo en C. Tempel.
76	Regentschappen van Pekalongan, Batang, Wirodeso en Oeloedjami
83	Regentschappen van Soerabaja.
86	Regentschappen van Madoera en Pamekasan.
87	Regentschappen van Rembang, Lassem en Toeban.
99	Regentschap van Coedus en het 2e regentschap van Japara.
100	Regentschap van Coedus en het 1e regentschap van Japara.
106	Regentschappen van Semarang, Candal, Caliewoengoe, Oenarang,
	Salatiga, Bojolali en Lumbarawa, in tweevoud.

Lijsten van de bevolking, de gewassen en het vee

16 stukken

4 stukken

	OVERIGE LIJSTEN	
50	Lijst van Javaanse vorsten te Tjieandjoer, [eind 18e eeuw]	3 bladen
51	Lijst van Javaanse vorsten in stamboom.	1 blad
52	Lijst van de plaatsen binnen het regentschap van Semarang met plaats aangrenzende regentschappen. De lijst is alfabetisch, niet lexicografisch.	en uit de 1 stuk
53	Lijst van de plaatsen binnen de regentschappen van Caliewoengoe en met plaatsen uit de aangrenzende regentschappen. De lijst is alfabetisch, niet lexicografisch.	Candal 1 stuk
130	Staat van de door Amerika verhandelde goederen tussen 1804-1817 in voor A. Ferrier en W.S. H. Davidson, 1819	Canton 1 stuk
131	Woordenlijst van onderdelen van gebouwen met Javaanse vertaling, [19e eeuw]	1 stuk
134	Journaal van een reis van Banjoewangie naar de Straat Bali van H.J. Wardenaar voor N. Engelhard om de tekeningen te maken, die gedeelt verwerkt zijn in deze lijst, 1805 Voor datering en naamstelling, zie:K. Zandvliet, Daendels en de kaart van Java in de essaybundel samengesteld ter gelegen de tentoonstelling over Daendels in het Rijksmuseum te Amsterdam, 1991.	1 katern
135	Inventaris en boedelinventaris van de tekeningen opgenomen in deze l F.A. Trettz e.a., 1817 2	lijst, door katernen